

Front-^{AP 26/10-93}kjempere

Jeg er ikke professor, riktignok, men jeg har ingen problemer med å forstå at det er et hav av forskjell mellom de svenske unge menn som deltok på Finlands side etter 22. juni 1941 og de norske unge menn som gikk med fienden som sto i vårt land etter et brutalt overfall. De til og med sverget sin troskapsed til fiendens brutale leder.

La oss også for ordens skyld være klar over at hjelpen til Finland har vært et skalkeskjul for frontkjempernes svik. De deltok på en mengde frontavsnitt i Europa, også i Norge mot nordmenn. La oss heller ikke glemme at over 650 meldte seg i januar 1941 etter Quislings «store» tale, og at de allerede i mai samme år avla sin troskapsed til Hitler i nærvær av selveste Himmler. Altså før Finland trengte hjelp og før Tyskland overfalt Sovjetunionen. At norsk ungdom var så fremsynt at de så et overfall på Vesten fra Sovjet, vil man neppe få noen til å tro.

SVERRE ANDERSEN

Klar front

Etterhvert som krigsårenes kamp på liv og død rykker bakover i tiden, er det menneskelig forståelig – og ofte riktig – at et forsoningsens slør får legge seg over historiens dype arr. I forlengelsen av en slik utvikling vil norske frontkjemper og deres pårørende reise et minnesmerke i Finland. Det skal stå ferdig til sommeren, nær Rovaniemi, ved siden av en tysk krigskirkegård og på grunn som leies av den finske skogforvaltningen.

Et slikt minnesmerke krever klare linjer. Vi må skille skarpt mellom menneskers behov for å minnes pårørende og venner, og politikkenes krav om at frontkjemperne innordnes som en gruppe som valgte feil og som sviktet sin stat og sin nasjon i en skjebnetid. Et minnesmerke i Lappland må ikke bli noe skritt mot en eller annen form for politisk rehabilitering. Det kan bare ha mening som uttrykk for innsikt og ydmykhet hos nordmenn som kjempet skulder ved skulder også med dem som okkuperte Norge.

Derfor er det viktig at det offisielle Finland, anført av de militære, behandler minnesmerket som en rent privat sak. Finnene bør innse at frivillige fra det nøytrale Norge under vinterkrigen 1939–40 stiller i en helt annen kategori enn de frontkjemperne som Quisling og Hitler senere sendte til den finske fortsettelseskriegen.

Historikerne gransker nå frontkjemperne med prisverdig frihet overfor gamle tanker. Hele skalaen av menneskelig lyte og styrke avdekkes: kynisme og dumhet, idealisme og heltemot, tvilrådighet og stivsinnethet. Bildet får interessante nyanser. Men dette kan aldri rokke ved det som er avgjørende: at norske frontkjemper sto på gal side av en klar front.